

Sagsnr.: 104.94L.391

Ministeriet for Børn og Undervisning
Februar 2013

Høringsnotat

Udkast til

Forslag til Lov om ændring af lov om uddannelsen til studentereksamen (stx) (gymnasieloven), lov om uddannelsen til højere forberedelseseksamen (hf-loven) og lov om uddannelserne til højere handelseksamen (hhx) og højere teknisk eksamen (htx) (Harmonisering af klageadgang og øget mulighed for at hæve matematik til B-niveau i stx-uddannelsen)

I. Indledning

Lovudkastet blev den 22. januar 2013 sendt i høring hos 45 myndigheder og organisationer m.v. og dagen efter offentliggjort på Høringsportalen.

Af de 45 hørte har 16 afgivet høringssvar, nogle høringsparter sammen (henholdsvis Danske Erhvervsskoler – Bestyrelserne/Danske Erhvervsskoler – Lederne og Danske Gymnasieelevers Sammenslutning/Erhvervsskolernes Elevorganisation/Landsammenslutningen af Handelsskoleelever). I fem af høringssvarene (repræsenterende i alt syv høringsparter) er der afgivet bemærkninger til lovudkastet. En liste med angivelse af, hvem der har afgivet høringssvar, henholdsvis bemærkninger, er vedlagt som bilag 1.

Ministeriet for Børn og Undervisning vurderer, at de indkomne høringssvar ikke giver anledning til ændringer i lovudkastet, ud over en mindre justering i de almindelige bemærkninger, afsnit 2.2.2.

II. Væsentlige bemærkninger til lovudkastet

1.1. Harmonisering af klageadgang

Høringsparter, der repræsenterer gymnasiale elever/kursister, og studerende fra de videregående uddannelser, (Danske Gymnasieelevers Sammenslutning, Erhvervsskolernes Elevorganisation, Landsammenslutningen af Handelsskoleelever og Danske Studerendes Fællesråd) bakker ikke op om forslaget om at harmonisere klageadgangen på det gymnasiale uddannelsesområde med andre uddannelsesområder. De finder, at ændringerne vil forringe retssikkerheden for eleverne/kursisterne. Man mener, at erfaringerne fra de videregående uddannelser, hvor klageadgangen i lighed med forslaget er reduceret til retlige spørgsmål, viser, at en sådan ordning reducerer retssikkerheden. Der henvises bl.a. til, at Københavns Universitet har måttet ansætte en studenterrambassadør til at vejlede og bistå studerende i klagesager.

Organisationerne kritiserer, at der, som det fremgår af lovudkastets bemærkninger, i ministeriets praksis for klagesager er en tilbageholdende efterprøvelsespraksis i forhold til skolernes leders faglige og pædagogiske skøn. Det anføres i høringssvaret fra DGS m.fl., at man anser det for problematisk, at ministeriet ingen statistik har ”over, hvor mange eksaminander der klager over forhold vedrørende prøverne, idet de fleste klager afgøres endeligt af den enkelte skole”.

Høringssvaret fra DGS m.fl. nævner endelig, at den pædagogiske praksis er meget forskellig fra skole til skole, hvorfor det er nødvendigt, at elever/kursister også kan klage til ministeriet over afgørelser i pæ-

dagogiske og skønsmessige anliggender. Endvidere vil ændringerne i klageadgangen kunne medføre, at antallet af klager vil falde.

Ministeriets bemærkninger:

Som det fremgår af lovudkastet, foreslås det, at klageadgangen på det gymnasiale uddannelsesområde begrænses til retlige spørgsmål. Dette sker bl.a. i naturlig forlængelse af, at de almengymnasiale uddannelsesinstitutioner i sammenhæng med kommunalreformen overgik til at blive selvejende institutioner med en højere grad af selvstændighed. Med forslaget gennemføres en harmonisering af rammerne for behandling af klagesager vedrørende de gymnasiale uddannelser med andre uddannelsesområder ved selvejende institutioner med udbud af ungdomsuddannelser. Det er ikke ministeriets vurdering, at der er generelle retssikkerhedsmæssige problemer på disse andre uddannelsesområder, og det er heller ikke forventningen, at der vil blive tale om sådanne problemer på det gymnasiale område.

At ministeriet har en tilbageholdende efterprøvelsespraksis i forhold til skolernes leders faglige og pædagogiske skøn, udspringer af klagerens art, idet lederne er de nærmeste og bedst kvalificerede til at træffe disse afgørelser. Ministeriet kan i praksis ikke efterprøve f.eks. en faglærers bedømmelse af en elevs faglige standpunkt bedre end lederen af den pågældende institution.

Det skal anføres, at retlige spørgsmål i en afgørelse, som en skoles leder har truffet, omfatter spørgsmål, hvor eleven/kursisten mener, at lederen i sin afgørelse ikke har fulgt reglerne for uddannelsen, ikke har overholdt reglerne i forvaltningsloven eller ikke har fulgt almindelige forvaltningsretlige principper. I sidstnævnte kategori indgår bl.a. proportionalitetsprincippet og ligebehandlingsprincippet. Også spørgsmål om, hvorvidt lederen eller en lærer i sjældne tilfælde skulle have lagt et usagligt kriterium til grund for sin afgørelse, er et retligt spørgsmål.

Der er ikke noget unaturligt i, at en klagemyndighed i praksis anlægger en tilbageholdende efterprøvelsespraksis i forhold til klager over en afgørelse truffet af et "organ" – her skolens leder –, som besidder en særlig saglig og faglig ekspertise, herunder en indsigt i de konkrete forhold ude på skolen. Det er ministeriets opfattelse, at en prøvelse, der i reglerens formulering begrænses til retlige spørgsmål, vil være fuldt ud tilstrækkelig til at varetage elevernes/kursisternes retssikkerhed.

Der er endvidere ikke noget unaturligt i, at ministeriet ikke har statistik over, hvor mange klager til skolernes ledere der er. At ministeriet ikke hører om disse klager, beror jo på, at eleverne/kursisterne ikke finder anledning til at klage videre til ministeriet, dvs. lederen løser klagesagen selv. Og adgangen til at klage over beslutninger truffet på skolen til skolens leder vil vel at mærke ikke blive begrænset til retlige spørgsmål, så lederen har fortsat mulighed for at give elever/kursister medhold, også selvom lederen ikke er strengt forpligtet hertil.

Det skal endelig understreges, at der ikke med lovforslaget sker ændringer i ministeriets tilsyn med de gymnasiale uddannelser. Det betyder, at hvis klagerne fra en bestemt skole viser, at skolens leder uden decideret at tilsidesætte nogle regler har en uhensigtsmæssig pædagogisk praksis, så kan ministeriet som i dag give lederen pålæg i pædagogiske anliggender.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer af lovudkastet.

Danske Studerendes Fællesråd kritiserer den korte høringsfrist.

Ministeriets bemærkninger:

Kritikken er relevant og tages til efterretning.

2.2. Øget mulighed for at hæve matematik til B-niveau i stx-uddannelsen

Alle de høringsparter, der har afgivet bemærkninger herom, bakker op om forslaget om at øge muligheden for at hæve matematik til B-niveau i stx-uddannelsen. Det drejer sig om Danske Gymnasieelevers Sammenslutning, Danske Studerendes Fællesråd, Dansk Industri, Gymnasieskolernes Rektorforening og Rådet for de Gymnasiale Uddannelser.

De fleste af de nævnte har også øje for, at forslaget i sagens natur vil få indflydelse på, hvor mange elever der vælger andre fag. Danske Gymnasieelevers Sammenslutning anfører, at man skal være meget opmærksom på den formodede ændring i antallet af elever med naturgeografi på B-niveau, biologi på B-niveau og latin. Dansk Industri peger især på konsekvenserne for de naturvidenskabelige fag og opfordrer til, at der gennemføres en grundig analyse af valget af fag et år, efter ændringen er gennemført. Også Gymnasieskolernes Rektorforening finder det vigtigt, at der finder en grundig evaluering sted efter et år for derigennem at få et grundigt overblik over konsekvenserne af ændringen og derigennem at skabe det bedste grundlag for en vurdering af, om der skal ske en tilbagevending til nuværende retstilstand, eller der skal andre kompenserende tiltag til. Foreningen mener, at det i en sådan evaluering er vigtigt at undersøge de afledte konsekvenser for de andre naturvidenskabelige fag, de økonomiske konsekvenser for skolerne, udviklingen i antallet af holdoprettelser m.m. Endelig udtaler også Rådet for de Gymnasiale Uddannelser, at konsekvenserne for de øvrige fag, herunder de naturvidenskabelige fag, bør følges meget nøje.

Ministeriets bemærkninger:

For stor en del af de gymnasiale dimittender har i dag behov for at supplere med GSK, inden de kan optages på videregående uddannelse. Det forsinker studenternes start på videregående uddannelse, og det er dyrt. Derfor har der været et stærkt politisk fokus på muligheder for at reducere GSK-aktiviteten. En del af GSK-aktiviteten består af stx-studerende, der tager matematik på B-niveau – et fag, de i stedet kunne have taget allerede som led i deres stx-uddannelse. Matematik A eller B er samtidig et specifikt adgangskrav på en lang række af uddannelser, særligt alle de naturvidenskabelige uddannelser og samfundsvidenskabelige uddannelser.

Med det i lovudkastet indeholdte forslag er det muligt på en nem måde at øge elevernes mulighed for at tage matematik B som led i deres stx-uddannelse på en måde, som ikke giver køb på fleksibiliteten i uddannelsen. Dvs. elevernes valgmuligheder begrænses ikke med forslaget – de øges. Det må formodes, at de elever, som ønsker matematik B pga. en stor interesse herfor, allerede tager faget i dag. Men for de elever, som i tide indser, at de kan eller vil få brug for faget af hensyn til deres videre uddannelsesmuligheder, kan forslaget have stor praktisk betydning.

I det omfang forslaget får en effekt i retning af at øge antallet af elever med matematik B, vil det i sagens natur reducere antallet af elever med andre fagvalg. Men det er vigtigt at understrege, at effekten af forslaget helt afhænger af, hvordan de enkelte elever vælger at agere. Ingen tvinges til noget i kraft af de nye muligheder.

Det fremgår af lovudkastets bemærkninger, at de konkrete konsekvenser af forslaget for elevernes valg af faget latin C vil blive fulgt, jf. herved de almindelige bemærkninger, afsnit 2.2.2.

Det tilføjes på baggrund af høringssvarene i de almindelige bemærkninger, afsnit 2.2.2., at effekten af de ændrede regler vedrørende matematik B skal vurderes, ikke blot med henblik på latin C, men også på valget af naturvidenskabelige fag på B-niveau, så der kan tages stilling til, om en eventuel negativ effekt på valget af disse fag har et omfang, der giver grundlag for at foreslå en tilbagevenden til den nuværende retstilstand eller andre kompenserende tiltag.

Dansk Industri mener, det er vigtigt at igangsætte nye politiske tiltag for at begrænse omfanget af de gymnasiale suppleringskurser (GSK), der i alt koster godt 200 mio. kr., hvortil der kan lægges et endnu større beløb i tabte skatteindtægter, da de unge bliver forsinkede. DI finder, at den forventede besparelse på blot 4 mio. kr. i den sammenhæng synes at være begrænset, og peger i den forbindelse på behovet for også at se på andre forslag for at løse problemet – herunder klare deklarerationer af uddannelserne, at eleverne skal kunne erstatte to fag på C-niveau med et niveauløft af et fag til enten B- eller A-niveau samt en gennemgang af bonus A-ordningen.

Ministeriets bemærkninger:

Det er korrekt, at forslaget kun er ét af de tiltag, der må tages. Forslaget vil have en effekt som forsigtigt er anslået til det nævnte beløb. Da forslaget indebærer, at eleverne kan vælge matematik B i stedet for et af de eksperimentelle naturvidenskabelige fag (fysik, kemi, biologi og naturgeografi), forventes det at begrænse søgningen til disse fag, primært til biologi og naturgeografi, som imidlertid ikke er specifikt adgangsgivende fag. Derudover forventes søgningen til latin C at blive begrænset, idet et antal elever i dag, begrundet i en bestemmelse herom, vælger latin C for at kunne få lov til at vælge matematik B frem for et af de eksperimentelle naturvidenskabelige B-niveauer.

Det er ikke muligt at estimere, hvor mange elever, der vil undlade at søge de ovennævnte fag. Det kan dog oplyses, at det forventes, at muligheden for at vælge matematik på B-niveau og således mindske behovet for at måtte tage matematik på B-niveau som GSK på et senere tidspunkt vil omfatte en aktivitet svarende til 50 årselever eller ca. 300 elever i GSK-forløb.

Det er korrekt, at der er behov for en tydeligere deklarerung af, hvilke studiemuligheder der ligger i naturlig forlængelse af de enkelte studieretninger. Det arbejder ministeriet med at finde den bedste løsning på, men foreløbig er alle institutioner netop blevet bedt om at øge informationen om de videreuddannelsesperspektiver, der knytter sig til alle deres uddannelsesudbud.

Det er også en vigtig målsætning at styrke elevernes muligheder for at sammensætte uddannelsen, så den bedre matcher adgangskravene på de videregående uddannelser. DI's konkrete forslag om, at elevernes skal kunne erstatte to fag på C-niveau med ét niveauløft af et fag til enten B- eller A-niveau, er et interessant forslag. Men da eleverne i stx-uddannelsen ikke har to frie valgfag på C-niveau, kræver forslaget, at den obligatoriske fagrække vil skulle ændres. Det er ikke vurderingen, at tiden er inde hertil.

Bonus A-ordningen belønner elever, der gør en ekstra indsats. Forinden der evt. tages initiativ til at ændre bonusreglerne, vil der blive gennemført en analyse af bonus A-ordningen for at få belyst effekterne af den, herunder om der er en social skævvridning i ordningen.

Det tilføjes på baggrund af høringssvarene i de almindelige bemærkninger, afsnit 2.2.2., at effekten af de ændrede regler vedrørende matematik B skal vurderes, ikke blot med henblik på latin C, men også på valget af naturvidenskabelige fag på B-niveau, så der kan tages stilling til, om en eventuel negativ effekt på valget af disse fag har et omfang, der giver grundlag for at foreslå en tilbagevenden til den nuværende retstilstand eller andre kompenserende tiltag.

1.3. Redaktionelle ændringer

Der er ingen bemærkninger til forslaget om redaktionelle ændringer.

Bilag 1

Oversigt over høringssvar

Høringsparter	Afgivet høringssvar	Bemærkninger
Akademikernes Centralorganisation (AC)	x	
Danmarks Evalueringsinstitut (EVA)		
Danmarks Lærerforening (DLF)		
Danmarks Privatskoleforening		
Danske Erhvervsskoler – Bestyrelserne	x	
Danske Erhvervsskoler – Lederne	x	
Danske Gymnasieelevers Sammenslutning (DGS)	x	x
Danske Handicaporganisationer		
Danske Regioner		
Dansk Erhverv		
Danske Studerendes Fællesråd	x	x
Danske Universiteter	x	
Dansk Friskoleforening		
Dansk Industri (DI)	x	x
Det Centrale Handicapråd		
De tyske mindretalsskoler (Deutscher Schul- und Sprachverein für Nordschleswig)		
Efterskoleforeningen	x	
Erhvervsskolernes Elevorganisation	x	x
Foreningen af Katolske Skoler i Danmark (FAKS)		
Foreningen af Kristne Friskoler		
Frie Skolers Lærerforening		
Fællesrådet for foreninger for uddannelses- og erhvervsvejledere (FUE)		
Færøernes Landsstyre, Undervisnings- og Kulturministeriet		
Grønlands Selvstyre, Departementet for Uddannelse og Forskning	x	
Gymnasiernes Bestyrelsesforening (GBF)		
Gymnasieskolernes Lærerforening (GL)		
Gymnasieskolernes Rektorforening	x	x
Handelsskolernes Lærerforening (HL)		
KL		
Landssammenslutningen af Handelsskoleelever	x	x
Lederforeningen for VUC		
Lilleskolerne		
Private Gymnasier og Studenterkurser		
Professionshøjskolernes Rektorkollegium – University Colleges Denmark		
Pædagogiske Ledere for STX og HF		
Rigsrevisionen	x	
Rådet for de grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser (REU)		
Rådet for de Gymnasiale Uddannelser	x	x
Rådet for Erhvervsakademiuddannelser og Professionsbacheloruddannelser		

Rådet for Evaluering og Kvalitetsudvikling af Folkeskolen (Skolerådet)		
Rådet for Voksen- og Efteruddannelse (VEU-rådet)	x	
Skole og Forældre		
Uddannelsesforbundet		
Ungdommens Uddannelsesvejlednings Udviklingscenter	x	
VUC Bestyrelsesforening		